

TARGETER WINGS
KENYA PRIMARY SCHOOL EDUCATION ASSESSMENT
GREDI YA 6 - MWAKA WA 2024

SEHEMU A:
KISWAHILI LUGHA

Muda: Saa 1

MAAGIZO KWA WATAHINIWA (Soma maagizo yafuatayo kwa makini)

1. Umepewa kijitabu hiki cha Kiswahili na karatasi ya kujibia. Kijitabu hiki kina maswali 30.
2. Ukisha kuchagua jibu lako, lionyeshe katika **KARATASI YA MAJIBU** na wala sio katika kijitabu hiki cha maswali.

JINSI YA KUTUMIA KARATASI YA MAJIBU

3. Tumia penseli ya kawaida.
4. Hakikisha kwamba karatasi ya majibu uliyopewa imejumuisha yafuatayo:

NAMBA YAKO YA TATHMINI

JINA LAKO

JINA LA SHULE YAKO

JINA LA SOMO

5. Usitie alama zozote nje ya visanduku.
6. Iweke safi karatasi yako ya majibu na usiikunje.
7. Kwa kila swali 1 - 30 umepewa majibu manne. Majibu hayo yameonyeshwa kwa herufi A, B, C, D. Ni jibu MOJA tu kati ya hayo manne ambalo ni sahihi. Chagua jibu sahihi.
8. Kwenye karatasi ya majibu, jibu sahihi lionyeshwe kwa kuchora kistari katika kisanduku chenye herufi uliyochagua kuwa ndilo jibu.

Mfano

Katika kijitabu cha maswali chagua jibu sahihi: Tegua kitendawili kifuatacho.

29. Aliwa, yuala, ala, aliwa.

A. Kivinimbi

B. Nyangumi

C. Papa

D. Maji

Jibu sahihi ni C.

Katika karatasi ya majibu:

29. [A] [B] [C] [D]   30. [A] [B] [C] [D]   31. [A] [B] [C] [D]   32. [A] [B] [C] [D]

9. Chora kistari chako vizuri. Kistari chako **kiwe cheusi** na kisijitokeze nje ya kisanduku.
10. Kwa kila swali, chora kistari katika kisanduku **kimoja tu** kati ya visanduku vinne ulivyopewa. Kijitabu hiki cha maswali kina kurasa 8 zilizopigwa chapa

Swali la 1 hadi la 5.

Soma mazungumzo yafuatayo kisha ujibu maswali.

(Ni asubuhi. Tundu amefika kwenye ofisi ya mazingira. Anakutana na Afisa wa mazingira)

Tundu : (Kwa hofu) Hujambo ndugu?

Afisa : (Akionyesha kutoridhika na salamu) Sijambo. Mbona wasiwasi hivyo?

Tundu : Hali ni mbaya si kwema! Ninao ujumbe wa dharura.

Afisa : Ujumbe wa dharura? Mbona sikuelewi? Hebu nieleze.

Tundu : (Kwa hasira) Mtaa wetu umekuwa na uvundo wa ajabu. Mifugo wetu wamekuwa wakiumwa matumbo na kuendesha. Uchunguzi wetu wa kina umebainisha kuwa kuna kiwanda kinachomwaga maji machafu na kemikali kwenye mto wetu.

Afisa : Una hakika unayosema?

Tundu : Sampuli zilizopimwa kwenye maabara ya serikali zimethibitisha hayo.

Afisa : Wamiliki wa kiwanda hicho wanapaswa kukabiliwa na sheria. Wamiliki hao wanalenga tu pesa hawajali maisha.

Tundu : Nimekuja kwako hasa tujue pia iwapo afisi yako ilihongwa kuruhusu ujenzi wa kiwanda hiki.

Afisa : (Akikagua faili) Kiwanda hicho hakikupatiwa ruhusa kuhudumu mtaani. Ujenzi wake ni kinyume cha sheria. Tutaandamana na wewe pamoja na askari ili wamiliki wa kiwanda hicho wakamatwe.

Tundu : Asante kwa kutujali. Juhudi zetu za pamoja zitafanikiwa.

1. Je, haya ni mazungumzo ya aina gani?

A. Mazungumzo rasmi	B. Mazungumzo yasiyo rasmi
C. Mazungumzo yanayotumia lugha ya kawaida	D. Mazungumzo ya kisheria
2. Tundu amemsalimia Afisa, hujambo? Ni salamu gani nyingine ambayo Tundu angetumia kumwamkua Afisa?

A. Umeshindaje	B. Buriani
C. Habari za asubuhi	D. Mambo
3. Kwa nini Afisa alimuuliza Tundu iwapo alikuwa na hakika na mambo aliyosema?

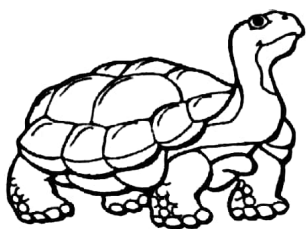
A. Tundu alikuwa na wasiwasi	B. Alikuwa na hakika na aliyoyasema
C. Alitilia shaka yaliyosemwa	D. Yalikuwa mazoea yake kuuliza maswali
4. Kulingana na mazungumzo haya, ni kwa nini Tundu alienda kwenye Ofisi ya mazingira mtaani?

A. Kutaka kujua iwapo kiwanda kiliruhusiwa kujengwa kisheria.	B. Kutaka kupewa idhini ya kukamatwa kwa wamiliki.
C. Kuripoti maafa ya mifugo na kuugua kwa wakazi.	D. Kumjulua hali afisa wa mazingira mtaani.
5. Chagua neno la adabu lililotumika kwenye mazungumzo haya.

A. Sheria	B. Kuhudumu
C. Maabara	D. Kuendesha

Swali la 6 hadi la 9

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali.

Mzee kobe aliheshimiwa sana kijijini Suna. Alipendwa sana kwa sababu ya maungumzo yake mema yaliyojaa busara. Mara nyingi, aliitwa shuleni kuwashauri watoto waliopotoka kitabia. Wakati mwingine alihusika katika kutatua kesi za kifamilia za wanyama mbalimbali. Mojawapo ya kesi maarufu aliyotatua ni ile ya talaka kati ya fisi na mkewe. Kesi hii ilimfanya Mzee Kobe kujulikana sana. Ni kwa sababu hii ambapo Simba alimteua Mzee kobe kuwa mshauri wake mkuu.

Jambo lililowastajibisha wanyama wengi ni kuwa mke wake alikuwa kinyume chake. Hakutekeleza mambo mume wake alishauri wanakijiji. Tatizo lilikuwa mahusiano duni na majirani. Hakutangamana kamwe na majirani. Hakuwa na marafiki wengi. Hata wana wake hawakumpenda. Alipenda unyamavu na uchoyo. Hakushiriki kikamilifu katika sherehe zilizofanywa na wanyama wenzake. Mara nyingi ungemwona akiwa ke yake. Labda hakujua kuwa upweke ni uvundo.

Juhudi za Mzee Kobe hazikubadili jambo lolote. Siku moja bintiye alimpasha habari, "Mama, nataka kuolewa. Mchumba atazuru kwetu ili aone tunaopoishi. Itakubidi ualike ndugu, jamaa na marafiki ili waje na kumjua mume wangu mtarajiwa." Juhudi za mkewe Mzee Kobe kualika ndugu, jamaa na marafiki ziligonga mwamba. "Mkewe Kobe alijiuliza. Ingawa hakuna aliyetaka kumwambia sababu ya kukataa, sungura hakuogopa kumwambia ukweli, "Wewe hushirikiani na wenzako, hutangamani nao. Itawezekanaje wao washiriki shughuli zako?"

Maneno ya sungura yalikuwa kama msumari moto juu ya kidonda kwa mkewe Mzee Kobe. Yalikuwa ukweli mchungu. Hatimaye aliomba msamaha na kutoa ahadi ya kushirikiana na wenzake kila wakati. Wanyama wote walimsamehe na kuamua kushirikiana naye kila wakati.

6. Umaarufu wa Mzee Kobe kijijini ulitokana na:
  - A. Hekima na busara zake
  - B. Mazungumzo yake mema yaliyojaa busara
  - C. Kushauri watoto shuleni
  - D. Utatuzi wa kesi ya talaka
7. Chagua jawabu lisilo sahihi kulingana na kifungu.
  - A. Mzee Kobe hakukabiliwa na tatizo lolote
  - B. Mzee Kobe alishindwa kutatua shida na mkewe kwake nyumbani.
  - C. Kobe aliheshimiwa na kupendwa kijijini
  - D. Mzee Kobe alikuwa mshauri mkuu wa Simba
8. Neno, 'balaa' limetumika katika kifungu. Kisawe chake ni
  - A. heshima
  - B. wema
  - C. nuksi
  - D. aibu
9. Ni funzo gani tinalopata kutokana na kifungu hiki?
  - A. Watu wanaoheshimika huwa na matatizo na wake wao
  - B. Tunapaswa kutangamana na kushirikiana
  - C. Watu wanapaswa kujitenga na wenzao
  - D. Tushirikiane wakati wa shida pekee

Swali la 10 hadi la 12

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali yanayofuata.

Namna tunavyozidi kuishi katika ulimwengu huu ndivyo tunavyozidi kushuhudia kupuuzwa kwa maadili. Uwajibikaji umewekwa kando, utu na msingi imara wa jamii haupo tena. Vijana wa siku hizi wamezika maadili katika kaburi la sahau. Hata ndoa za siku hizi hazidumu, zinazodumu huwa na vituko ambavyo huwa haviishi. Changamoto huwa sehemu ya maisha.

Kinyume na zamani, vijana wa siku hizi hulewa chakari. Zamani, pombe ilikuwa na wakati wake na umuhimu wake. Sherehe ziliandaliwa kwa minajili ya kustarehe, kufunzana na kutoa ushauri kuhusu mambo muhimu kama vile malezi mema. Ushirikiano, uwajibikaji, bidii, tamaduni na maadili kwa ujumla ndiyo mambo yaliyopewa kipaumbele.

Siku hizi ni kawaida kuona wake walioolewa wakiwaacha watoto na wanaume nyumbani na kuelekea vilabuni kulikojaa anasa. Hapo zamani jambo kama hilo halingetokea kamwe. Mavazi wanayovaa wanawake inapaswa kusisitizwa. Zama za mababu zetu **mwanamke ndiye aliyekuwa nguzo ya jamii**. Vijana wa siku hizi wanapaswa kuchuja na kuyaweka mambo kwenye mizani. Wasiige ovyoovyo. Sharti watoto waelekezwe vyema ili wasipotoke.

10. Kulingana na aya ya kwanza, ni kweli kuwa.
  - A. Maadili yalipuuzwa tangu zamani
  - B. Changamoto nyingi zinakabili watu
  - C. Vijana wa siku hizi huzingatia maadili
  - D. Watu wanaishi kwa raha katika ndoa zao
11. Ni tofauti gani iliyopo kati ya pombe iliyonywewa zamani na inayonywewa kwa sasa?
  - A. Zamani, watu hawakua wakilewa
  - B. Zamani, ni wazee pekee yao walioruhusiwa kunywa pombe
  - C. Zamani, pombe ilinyweka wakati wake kwa sababu muhimu
  - D. Zamani, pombe ilinyweka kabla ya kutoa mafunzo
12. Kwa nini mwanamke ndiye aliyekuwa nguzo ya jamii?
  - A. Alitegemewa katika jamii
  - B. Aliadhibiwa katika jamii
  - C. Alidharauliwa katika jamii
  - D. Alifanya kazi zote katika jamii

Swali la 13 hadi la 15

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali

Rono, Wamboi, Fatuma, Yona na Tesi ni wanafunzi wa shule ya msingi ya Ropo. Ogyangu na mwalimu wao wa michezo shuleni. Yeye huwapa mafunzo na nuzwira kabumbali.

Jukumu ya mwalimu Ogyangu ni kuwasaidia kukuza talanta zao katika michezo mwalimu Rono, Wamboi na Tesi hucheza mpira wa vikapu.

Fatuma na Tesi hucheza voliboli. Wote wipokuwa Tesi hupenda kushadiki riadha. Wavulana wote hupenda kusakata kabumbu.

Alhamisi; vijana wote wipokuwa Fatuma walicheza mchezo wa pete baada ya kufunzwa na mwalimu wao. Baada ya kumaliza, walimwona Fatuma kwa mbali akicheza kibemasa na wanafunzi wa chekechea.

13. Ni mwanafunzi yupi anacheza michezo minne?
A. Wamboi   B. Rono   C. Yona   D. Tesi
14. Nani hakucheza mchezo wa pete?
A. Fatuma   B. Tesi   C. Yona   D. Wamboi
15. Kulingana na kifungu:
A. Wamboi kufunza huriki riadha
B. Rono, Fatuma na Tesi hucheza voliboli na mchezo wa pete
C. Fatuma, amaraa Yona hucheza wichezo
D. Rono hucheza michezo yote wipokuwa kibemasa na voliboli

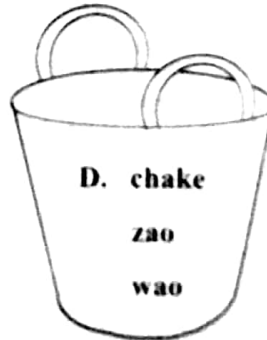
Soma kifungu kifuatacho kisha nafasi 16 hadi 20. Umepeva majibu manne hapo. Chagua jibu lifaalo zaidi kati ya jibu hirimbiwa.

Mwanadamu kizazi _____ 16 _____ umuhimu mkubwa kwa nchi _____ 17 _____. Sikukuu za kitaifa hufaniana kinaunganiano nira _____ 18 _____. Sikukuu hizi _____ 19 _____ watu pamoja tu _____ 19 _____ huimarisha utangamano kati ya raia. Wakati wa sikukuu hizi, watu husahau tofauti zao na hushirikiana kufanikisha shughuli za sikukuu hizi. Sasa ninammini kuwa _____ 20 _____.

16. A. kina   B. una   C. wana   D. yana
17. A. yeyote   B. lolote   C. yoyote   D. wowote
18. A. huleta   B. haiteti   C. zinaleta   D. haziwaleti
19. A. bali pia   B. kwani   C. hata   D. wala
20. A. achanikaye kwenye mpini hafi njaa   B. asiyesikia la mkuu huvunjika guu
C. kidole kimoja hakivunji chawa   D. mvumlivu hula mbivu

Kutoka swali la 21 hadi la 30, chagua jibu sahihi.

21. **Chagua ukubwa wa:** Mtoto ameshindwa kula ndimu yenye uchachu.
A. Toto limeshindwa kula dimu lenye uchachu.
B. Kitoto kimeshindwa kula kidimu chenye uchachu
C. Watoto wameshindwa kula ndimu zenye uchachu
D. Matoto yameshindwa kula ndimu zenye uchachu
22. **Geuza sentensi iwe katika hali timilifu:** Hadithi za babu hutusisimua sana
A. Hadithi za babu zilinisimua sana
B. Hadithi za babu zimetusisimua sana
C. Hadithi za babu zitakuwa zikinisimua sana
D. Hadithi za babu zinatusisimua sana.
23. **Chagua sentensi iliyoakifishwa sawasawa.**
A. Je unajua kuwa mama alinunua gari?
B. Tutaenda sokoni siku ya jumatano.
C. Lo! Kumbe Sungura ni mjanja kiasi hiki!
D. Unafikiri ni nani aliyetangazwa mshindi.
24. **Chagua kapu lenye vivumishi vya sifa pekee.**

25. Shangazi yangu aliagana na mjomba kwa kumwambia alamsiki. Mjomba angemjibu namna gani?
 A. Binuru B. Pia nawe
 C. Majaliwa D. Buriani dawa
26. Jaza nafasi kwa kiwakilishi kifaacho cha nafsi.
 _____ mnashirikiana na wazazi wenu kulima shambani.
 A. Sisi B. Wao
 C. Wewe D. Nyinyi
27. Salome alitaka kwenda chooni. Angemwomba mwalimu wake ruhusa kwa kumwambia tafadhali nipe ruhusa niende _____
 A. chumbani B. mafichoni
 C. msalani D. bafuni
28. **Chagua jibu linaloonyesha ukanusho wa sentensi ifuatayo:**
 Kea husoma gazeti jioni.
 A. Kea hatasoma gazeti jioni
 B. Kea hasomi gazeti jioni
 C. Kea hakusoma gazeti jioni
 D. Kea hajasoma gazeti jioni
29. Choma ni kwa chomoa kama vile sahau ni kwa:
 A. Sahaulika B. Fumua
 C. Ingia D. Kumbuka
30. Ikiwa juzi ni Jumapili, keshokutwa itakuwa siku gani?
 A. Alhamisi B. Ijumaa
 C. Jumatamo D. Jumanne

Umepewa dakika 40 kuandika insha yako.

Andika insha ya kuisimua kuhusu mada ifuatayo:

MUUGUZI NIMPENDAYE

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.